

Jak se pozná gentlemanská škola

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Jedna z definic gentlemana říká, že gentleman je muž, který se chová dobře i k lidem, které nepotřebuje. Tato definice mě napadá, když se na Linku pro rodinu a školu 116 000 obrací rodiče s povzdechy nad chováním školy, do které jejich dítě ještě nechodí, a rádi by věděli, kde najdou zastání. Odpověď na jejich otázku je často neuspokojivá. Z našich zkušeností to vypadá, že rodič, jehož dítě není žákem dané školy, najde pochopení málokde a zastání téměř nikde.

Takřka klasický případ je situace zápisu – na jedné straně stojí škola, na druhé dítě, které má nastoupit povinnou školní docházku, a jeho rodiče. V jednom konkrétním případě šlo o dítě, které má určitý hendikep, ale jak z MŠ, tak ze SPC má doporučení k návštěvě spádové ZŠ¹.

Dle popisu volajícího se ve škole událo zhruba toto:

- Jedna z učitelek se po letním zhlédnutí zprávy z SPC ihned ujišťovala, že tato škola není jediná, na kterou volající své dítě hlásí.
- Dále paní učitelka zmínila, že škola bohužel plánuje otevření dvou paralelních prvních tříd po zhruba 30 dětech a že to pro „tyto děti“ není ideální, a to i když mají asistenta.
- Když se rodič zeptal, jestli mají zkušenosti s nějakými dětmi v rámci inkluze, odpověď zněla tak, že „nějaké takové děti“ tu mají, resp. že „jedno takové dítě ve třídě bylo, ale odešlo a teď je mu líp“.

Není těžké si představit, že v tuto chvíli se rodič cítil na obtíž. První otázka nesměřovala ani k němu, ani k budoucímu prvňáčkovi, ale odváděla pozornost k jiné vzdělávací perspektivě dítěte. Druhá poznámka „naházela“ všechny děti s různými druhy hendikepů tzv. do jednoho pytle, v důsledku čehož to vypadá, že pro žádné dítě s hendikepem není tato škola ideální, ať se bude dítě i rodič snažit jakkoliv. No a ta třetí de facto přichází s řešením, kde těmto dětem „bude líp“, v tomto případě mimo tuto školu. Tedy „ideální“ vzdělávací dráha dítěte byla paní učitelce jasná během pár minut, a to za situace, kdy s dítětem pracovala jiná učitelka a tato měla k dispozici v podstatě pouze rodiče a ony dokumenty.

Dodejme navíc, že v tuto chvíli se jednalo o **spolupracujícího rodiče**, kterému **záleželo na vzdělávání jeho dítěte**. Toho dokladem už byly mimochodem oba dva dokumenty,

kteří prokazovaly, že rodič s MŠ i SPC dlouhodobě spolupracuje, dbá jejich pokynů a doporučení a s dítětem **pracuje na zmírnění důsledků jeho hendikepu**.

Troufám si tvrdit, že **namísto by bylo především ocenění dosavadní práce rodiče**, tj. že myslí na budoucnost svého dítěte, spolupracuje s institucemi, které mu mohou pomoci, tj. záleží mu na svém dítěti (aspoň z naší zkušenosti plyne, že s rodiči, kterým na dítěti záleží, se jedná daleko lépe než s těmi, kteří o něj zájem nemají; zdá se mi tedy strategické zájem a snahu rodičů spíše podporovat a rozhodně jim nebrat naději, když jsme dítě ještě neviděli).

Jiní rodiče nám přeposílají konverzaci mezi nimi a školou, kterou navštívili v rámci zápisu a se kterou poté vstoupili do dalšího kontaktu z důvodu jejich připomínek k probíhajícímu zápisu. Některé školy odpovídají mj. takto:

- Váš e-mail mě překvapil a dovoluji si upozornit, že je zcela ojedinělý. Ostatní zpětné vazby od rodičů byly veskrze pozitivní.
- Já sama jsem byla zápisu přítomna a nic takového, o čem píšete, jsem nepozorovala.
- Dovoluji si Vás upozornit, že naše škola byla rodiči dosud vždy hodnocena dobře.
- Vaše připomínky jsem předala své zástupkyni pro první stupeň. Ta mluvila s dotyčnými kolegyněmi a jejich verze je podstatně odlišná od té, kterou jste ve svém e-mailu prezentovala Vy. Chci jen podotknout, že se jedná o zkušené pedagožky s dlouholetou praxí.

Tyto věty de facto říkají, že (a) pokud jste jediný, komu se něco stalo, tak se to vlastně nestalo; (b) pokud se to nestalo v mé přítomnosti, tak se to ve skutečnosti nestalo; (c) dosud si u nás a na nás nikdo nestěžoval, tj. dobrá pověst nás chrání i před budoucími chybami; (d) zkušenost a dlouholetá praxe

¹ Především, že v tomto článku nejde primárně o debatu nad ne/vhodností inkluze, ale o jednání aktérů, kteří mají danou politiku naplňovat.

² Ano, je možné, že tím pedagožka chtěla rodiče navést k tomu, že má dát vědět, pokud by se rozhodl pro jinou školu. Tomu lze naprosto rozumět, ovšem tento aspekt lze zmínit i v závěru rozhovoru jako čistě formální dotaz či upozornění. V okamžiku, kdy se jedná o úvodní otázku, lze pochopit, že se rodič nebude cítit vítán.

KLIMA ŠKOLY

jsou zárukou, že pedagog nemůže jednat tak, jak bylo popsáno.

Jako daleko strategičtější (o zdvořilosti vůbec nemluvě) se jeví ředitelé, kteří **ve své první reakci potvrdí, že zprávu dostali, že se jí budou zabývat, a určí termín, dokdy se rodiči ozvou s vyjádřením.** Rodič v tuto chvíli nepotřebuje vědět víc a škola má možnost v určené době formulovat odpověď, ve které se vyhne výše uvedeným tvrzením a **zaměří se ve své odpovědi zejména na to, o čem referoval rodič.**

Bohužel, u této nevstřícnosti škol to pro rodiče nekončí. Někteří z nich oslovili zřizovatele s tím, že nejsou spokojeni se stylem komunikace školy. Jedna z nejpregnantnějších odpovědí pracovníka školského odboru byla, že „my se staráme, aby škola měla čím svítit a topit“. Jiné odbory odpovídaly, že jim nepřísluší hodnotit styl komunikace vedení školy, event. schůzka na odboru byla několikrát přeložena, až o ni rodič přestal jevit zájem.

Nicméně všechny školské odbory dle slov volajících upozorňovaly, že mezi školou a (ještě nezapsaným) dítětem a jeho rodiči není žádný právní vztah – dítě není žákem školy, rodiče tedy nejsou zákonní zástupci žáka dané školy, tj. není z jakého titulu si na školu stěžovat³.

Jen pár vytrvalých rodičů se přeneslo i přes tuto obtíž a navštívili příslušný krajský inspektorát ČŠI. A jen někteří odcházeli s tím, že našli pochopení a zastání, tj. že příslušný inspektorát např. navštíví zápisy v dané škole příští rok a situaci posoudí.

Nutno dodat, že některým školám se možná tato politika krátkodobě i vyplácí, protože rodič své dítě pod dojmem zápisu raději přihlásí jinam a pokusí se své spádové škole navždy vyhnout, tj. škola tak docílí toho, co chtěla – žádné dítě s hendikepem, žádný asistent, tj. žádné potíže.

Negativní důsledky takové politiky jako první pocítí rodič (častokrát mluví o zklamání z toho, že škola není ochotna ani uvažovat o tom, jak by se dalo zařídit, aby dítě na školu nastoupilo a prospívalo) i dítě (to pro změnu nechápe, proč nemůže nastoupit do stejné třídy jako někteří z jeho spolužáků z MŠ) a není překvapivé, když se to odrazí v jejich další motivaci při vyrovnávání hendikepu dítěte (tj. proč se snažit, když už mi bylo řečeno, že to stejně nejde).

V takovýchto případech bohužel nemáme pro volajícího žádnou záračnou radu. Pravděpodobně neexistuje instituce, která by měla v kompetenci hodnotit přístup (spádových) škol ke svým potenciálním žákům a mohla zasáhnout v reálném čase. My můžeme rodiči nabídnout „jen“ pochopení, hledání zdrojů motivace pro další práci, ale reálné zastání nabídnout nemůžeme.

Závěrem tohoto článku připojuji jedno poděkování a jednu výzvu:

1. Pracujete-li na gentlemanské škole, která se chová zdvořile a vlídně i k rodičům dětí, které se jakkoliv vymykají průměru, tak vám chci jménem Linky pro rodinu a školu 116 000 velmi poděkovat. Vaši žáci a jejich rodiče mají velké štěstí, že narazili právě na vás.
2. Znáte-li způsob, jak takovým rodičům účinně pomoci, budeme rádi, pokud ho s námi budete sdílet.

Mgr. Jarmila Kubánková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

EDUJOB
práce ve vzdělávání

- Hledáte zaměstnance?
- Hledáte práci?
- www.edujob.cz

Celá ČR

³ To mi přijde sice zvláštní, ale nejsem právník, tj. tuto otázku nechávám k posouzení povolanejších.